

DOI 10.52260/2304-7216.2023.1(50).8
 ЭОЖ 338.12
 FTAMP 06.54.31

Г.К. Байбашева*, PhD¹
 С.Е. Кайдарова, э.ғ.к.²
 Г.О. Тансыкбаева, магистр, аға оқытушы³
 К.Ж. Джунербаев, магистрант³
Astana International University, Астана қ., Қазақстан¹
Инновациялық Еуразия Университеті,
Павлодар қ., Қазақстан²
Esil University, Астана қ., Қазақстан³
 * – негізгі автор (хат-хабарларға арналған автор)
 e-mail: 7765060@bk.ru

ҚАЗАҚСТАН ӨҢІРЛЕРІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ ТАЛДАУ

Мақала Қазақстан аймақтарындағы инновациялық дамудың негізгі мәселелеріне арналған, аймақтардағы инновациялық дамудың теңгерімсіздігі байқалады, ол өнеркәсіптік кәсіпорындарда инновацияны пайдаланудың төмен деңгейін сипаттайды және жалпы аймақтық өнімді құруда инновацияның әлсіз әсерін айта кетуге болады.

Соңғы кезде Қазақстанның экономикалық даму факторларының қатарына ғылыми білімге, қоғам өмірінің түрлі салаларына жаңа идеяларды, жатқызыла бастады. Қазіргі таңда елдің бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында Қазақстан экономикасы қайта құрылуда, оның негізгі факторлары технологиялық трансформациялар – технологиялық артта қалушылықты еңсеру, заманауи техника мен технологияны игеру болып табылады. Қазақстан аймақтарындағы инновациялық қызметке жүргізілген талдау өнеркәсіптік кәсіпорындарда инновацияларды пайдаланудың төмен деңгейімен сипатталатын және жалпы өңірлік өнімді құруға инновациялардың салыстырмалы түрде шамалы әсерімен ерекшеленетін өңірлік инновациялық дамуда теңгерімсіздік бар екенін көрсетті.

Осы зерттеудің мақсаты 2021 жылғы Қазақстан аймақтарының инновациялық белсенділігін сипаттайтын көрсеткіштерге талдау жүргізу.

Зерттеудің әдістемелік негізі аймақтарды стратегиялық басқару, бағдарламалық-мақсаттық басқару, аймақтық дамыту, инновациялық дамыту, аймақтарды тұрақты дамыту мәселелері бойынша отандық және шетелдік ғалымдардың іргелі еңбектері болды.

Инновациялық даму деңгейін бағалаудың тәсілдері мен құралдары ғылыми қоғамда ең пікірталастардың бірі болып қала береді.

Қазіргі күнде осы ғылыми проблеманы аймақтық деңгейде де, халықаралық деңгейде де шешудің бірыңғай тәсілдері жоқ. Әдетте, инновациялық даму деңгейін бағалау ғылыми-технологиялық әлеуетті, инновациялық бәсекеге қабілеттілікті, инвестициялық тартымдылықты, инновациялық белсенділікті және инновациялық сезімталдықты есептеуге дейін азаяды.

Қазақстан экономикалық дамуды жеделдетуге және экономиканы әртараптандыруға мүмкіндік беретін құрал ретінде инновациялық қызметті жандандыруға айтарлықтай күш салуда. Бастамалар ұлттық инновациялық жүйенің компоненттерін жақсартуға, атап айтқанда, инновациялық қызметті қолдаудың мемлекеттік институттарын құруға бағытталған.

Кілт сөздер: инновациялар, мемлекеттік реттеу, инновациялық қызмет, мемлекеттік бағдарламалар, қаржыландыру, аймақ, аймақтық даму, инновациялық қызмет, жалпы ішкі өнім, жобалар.

Ключевые слова: инновации, государственное регулирование, инновационная деятельность, государственные программы, финансирование, регион, региональное развитие, инновационная активность, валовый внутренний продукт, проекты.

Keywords: innovations, government regulation, innovation activity, government programs, financing, region, regional development, innovation activity, gross domestic product, projects.

Кіріспе. Қазақстан дамуының стратегиялық бағдарларына жаңа жоғары технологияларды дамытумен, өнеркәсіптік, технологиялық, ақпараттық желілерді жаңғыртумен, зияткерлік ресурстарды ұдайы өндіруді қамтамасыз етумен, ғылыми-технологиялық процесс жүйесін ұтымды басқарумен, индустриялық-инновациялық дамудың жаңа деңгейіне шығумен ғана қолжеткізуге болады. Осыған байланысты, Қазақстан үшін тиімді жұмыс істейтін өңірлік инновациялық жүйелерді қалыптастыру мен дамыту ерекше өзектілікке ие болып отыр, олар әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, аймақтар мен тұтастай алғанда елдің нәтижелі инновациялық қызметін құрудың аса маңызды құралы және қамтамасыз ету факторы болып табылады. Ол үшін ең алдымен, инновациялық қызметті басқару

жүйесін қалыптастыру және әрдайым жетілдіру, аймақтарды дамыту қажет, ал аймақтардың айтарлықтай саралануына байланысты ол әр түрлі аймақтар үшін әр түрлі болуы керек. Дамыған елдердің инновациялық қызметті дамытуда және ғылыми эзирлемелерді коммерцияландыруда айтарлықтай тәжірибесі бар және бұл тәжірибені біздің жағдайда табысты игеруге болады [1].

Аймақтардың инновациялық жүйесін қалыптастыру мен дамыту мемлекеттің үлесіне тиесілі, ол инновациялық қызметтің жүзеге асуы үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді, қоғамның осы қызметпен байланысты өмірін реттейді.

Аймақтың инновациялық жүйесі аймақ территориясында орналасқан және жаңа технологияларды құру мен таратуды жүзеге асыратын мекемелер және ұйымдар кешені ретінде, сонымен қатар, мемлекеттік, ғылыми және инновациялық саясаттың, аймақтық саясаттың мемлекеттік деңгейде жүргізілетін жиынтық ықпалымен айқындалған осы мекемелер мен ұйымдарды басқарудың ұйымдық-құқықтық шарттары, өңірдің әлеуметтік-экономикалық саясаты ретінде айқындалуы мүмкін.

Осылайша, инновациялық дамудың негізі қоғамның технологиялық, ғылыми, басқарушылық, экономикалық мүмкіндіктері мен қажеттіліктерінің күрделі байланысы мен өзара әсері болып табылады, мұндай күрделі өзара әрекеттесудің нәтижесін зерттеу қажет.

Материалдар мен әдістер. Мақаладағы зерттелген мәселердің теориялық негізі осы мәселе бойынша шетелдік және отандық ғалымдардың зерттеулері болып табылады. Зерттеудің ақпараттық негізін ҚР экономика министрлігі Статистика комитетінің деректері және авторлардың зерттеу нәтижелері құрады. Мақалада ҚР ЭМ Статистика комитетінің деректеріне сәйкес Қазақстан аймақтарының инновациялық белсенділігінің сандық көрсеткіштерін салыстыру әдісі қолданылды. Инновациялар саласындағы белсенділік деңгейі (%), инновациялары бар кәсіпорындар саны (бірлік), инновациялық өнім көлемі (млн.тг.) сияқты көрсеткіштер негізінде рейтингтік баға берілді.), сатылған инновациялық өнім көлемі (млн. тг.), экспортқа шығарылған сатылған инновациялық өнім көлемі (млн. тг.), ЖӨӨ-ге қатысты инновациялық өнімнің үлесі (%), өнім және процестік инновацияларды эзирлеуге байланысты тоқтатылған немесе тасталған кәсіпорындардың саны (бірл.), инновацияларды жүзеге асыруға арналған шығындар (млн. тг.), технологиялық (азық-түлік және процестік) инновацияларға арналған шығындар (мың тг.) [2].

Әдебиеттік шолу. Мемлекеттік инновациялық қызметті жандандыру өзекті болып табылады және заңдардың, нормативтік құжаттардың эзирленуіне байланысты, олардың болмауы тек құқықтық қана емес, сонымен бірге ұйымдастырушылық қамтамасыз етуді де шектейді. Қазіргі уақытта мақсаттарды таңдауға, басымдықтарды негіздеуге, ресурстарды бөлуге, оны іске асырудың жаңа әдістеріне негізделген инновациялық қызметті жандандыру қажет. Үкімет алдында Инновациялық процестерді ынталандыру бойынша қолайлы климат құру бойынша маңызды мәселелер тұр, қандай салалар экономикалық өсудің генераторы болатынын және инновациялық ресурстарды тарту мәселелерін анықтау қажет.

Аталған мәселелерге байланысты әлемдік тәжірибені зерделей отырып, инновациялық қызмет саласындағы Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын зерттеудің және инновациялық қызметті жандандыру бойынша практикалық ұсынымдар ұсыну мүмкіндігімен салыстырмалы талдау жүргізудің өзектілігі туындайды.

Қазақстандық экономикалық әдебиеттерде Инновациялық процестерді талдау Н.К. Нұрланова [2], С.Б. Байзақов [3], А.Н. Токсанов, А.Х. Галиева [4], М.И. Масленников [5] және т. б. жұмыстарда жүргізіледі. Осылайша, инновациялық қызмет саласындағы мемлекеттік саясаттың проблемаларына арналған әдебиеттерді талдау елдің, аймақтың инновациялық дамуын басқару әдістемесі нәтижеге және стратегиялық және мақсатты бағдарламалардың барлық жиынтығын іске асыруды кешенді басқару мүмкіндігіне бағытталған инновациялық процестерді реттеудің басқа құралдарын пайдалануды, сапалы түрде басқа тәсілді қажет ететіндігін көрсетеді.

Негізгі бөлім. Қазақстанда 2021 жылы Инновациялық өнім көлемі 1,4 трлн теңгені құрады. - өткен жылмен салыстырғанда 16,1% - ға аз. Өңірлік бөліністе ең көп инновациялық өнім Қостанай облысында құндық мәнде шығарылды-379 млрд теңге., плюс жылына 8,6%.Топ-3 өңірге Қарағанды және Ақмола облыстары да кірді. Ең аз инновациялық өнім Маңғыстау облысында шығарылды [6].

2020-2021 жылдардағы инновациялық өнім көлемі, млрд. тг.*

	Барлығы		Қорытындыға қарай өсу		ҚР үлесі	
	2021 ж.	2020 ж.	2021 ж.		2021 ж.	2020 ж.
Қазақстан	1438,7	1715,5	83,9%	-276,8	100%	100%
Қостанай	379,0	349,0	108,6%	30,0	26,3	20,3
Қарағанды	246,1	145,7	168,9%	100,3	17,1	8,5
Ақмола	112,3	56,4	199,2%	55,9	7,8	3,3
Павлодар	97,2	97,0	100,2%	0,2	6,8	5,7
Шымкент қ.	95,0	150,6	63,1	-55,6	6,6	8,8
Ақтөбе	86,4	59,0	146,5	27,4	6,0	3,4
Жамбыл	77,7	67,4	115,2	10,2	5,4	3,9
Алматы	66,3	59,6	111,4	6,8	4,5	3,5
Алматы қ.	62,8	56,5	111,3	6,4	4,4	3,3
Нұр-Сұлтан қ.	41,5	67,3	61,6	-25,9	2,9	3,9
Атырау	40,4	402,4	10,0	-362,0	2,8	23,5
ШығысҚазақстан	37,5	116,7	32,2	-79,2	2,6	6,8
Қызылорда	33,1	19,9	166,2	13,2	2,3	1,2
СолтүстікҚазақстан	25,2	26,1	96,78	-0,9	1,8	1,5
БатысҚазақстан	19,8	21,7	91,2	-1,9	1,4	1,3
Түркістан	14,2	14,8	95,5	-0,7	1,0	0,9
Маңғыстау	4,2	5,3	79,6	-1,1	0,3	0,3

* Ресми Интернет-ресурс www.stat.gov.kz Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті [7]

2021 жылдың қорытындысы бойынша еліміздегі кәсіпорындардың инновациялық белсенділік деңгейі 16,5% - қурап, өсім көрсетті. Салыстыру үшін, 2018 жылы бұл көрсеткіш 10,6%, ал ертежылы 9,6% болды.

ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитетінің деректері бойынша, 2021 жылы:

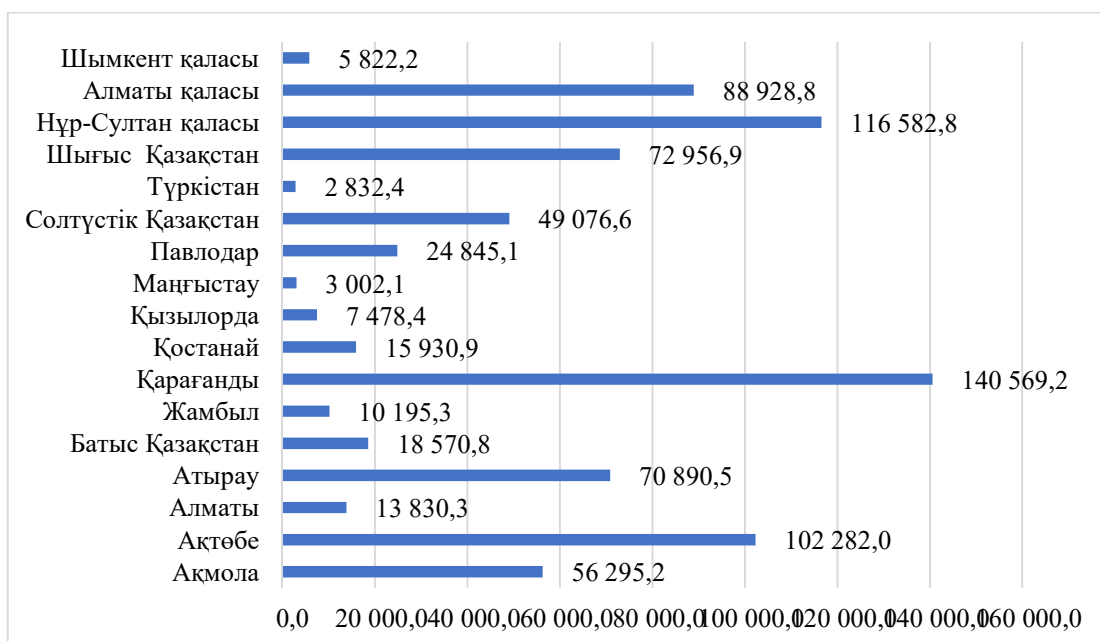
- елдегі инновациялық қызмет үшін 28203 кәсіпорын есеп берді;
- инновациялары бар кәсіпорындар саны -2960;
- инновацияның барлық 4 түрі бар кәсіпорындар саны -52 (2018 жылы – 70);
- технопарктер мен бизнес-инкубаторлар базасында жұмыс істеп тұрған кәсіпорындар саны-12;
- ҚР бойынша инновациялық қызмет саласындағы кәсіпорындардың белсенділік деңгейі - 10,5% (2.2-сурет);
- өндірілген инновациялық өнімнің жалпы көлемі – 1438708,5 млн.теңге.

Технологиялық даму жөніндегі Ұлттық агенттіктің 2021 жылғы рейтингі бойынша Қазақстанның мынадай инновациялық компанияларын (кемутәртiбiмен)атап өткен жөн:

- Евразийская Группа (ТОО «НИИЦ ERG»);
- «KunTech»;
- «Самрук-Энерго» АҚ;
- «Казатомпром» ҰАК АҚ және «НПЦ РТ «САПА» ЖШС;
- «BeelineКазахстан» жәнеAstanaHub;
- Tau Innovative Solutions и Astana Innovations;
- «ВВСИнжиниринг» ЖШС;
- Mercury Properties;
- «PolyTechElectronics»ЖШС.

Инновациялық қызмет ұғымы инновациялық белсенділік ұғымымен тығыз байланысты. Қазақстан Республикасының статистикалық есепке алу материалдары бойынша 2021 жылы аймақтар бойынша облыстар бойынша инновацияларға (1-сурет).Ерте айтылғандай, инновациялық қызметтің дамуы Іргелі және қолданбалы ғылымның жай-күйімен және ғылыми-техникалық әзірлемелердің коммерциялық сұранысымен тікелей байланысты.2021 жылы ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды (ҒЗТҚЖ) қаржыландыру 99,7 млрд теңгеге жетті, бұл ретте негізгі қаражат жеке сектор есебінен қалыптастырылды (73%).Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, ҒЗТҚЖ шығындарының 0,1% - ға өсуімен ЖІӨ өсімі ұзақ мерзімді перспективада

1,2% - ға жетуі мүмкін. Алайда, Қазақстанда соңғы он жылда ҒЗТКЖ шығыстарының ЖІӨ-ге қатысты үлес салмағы 0,3% - дан 0,17% - ға дейін төмендеп, төмендеу динамикасын көрсетеді. Салыстыру үшін, дамыған елдерде бұл көрсеткіш 0,5% - дан 4,3% - ға дейін өзгереді.

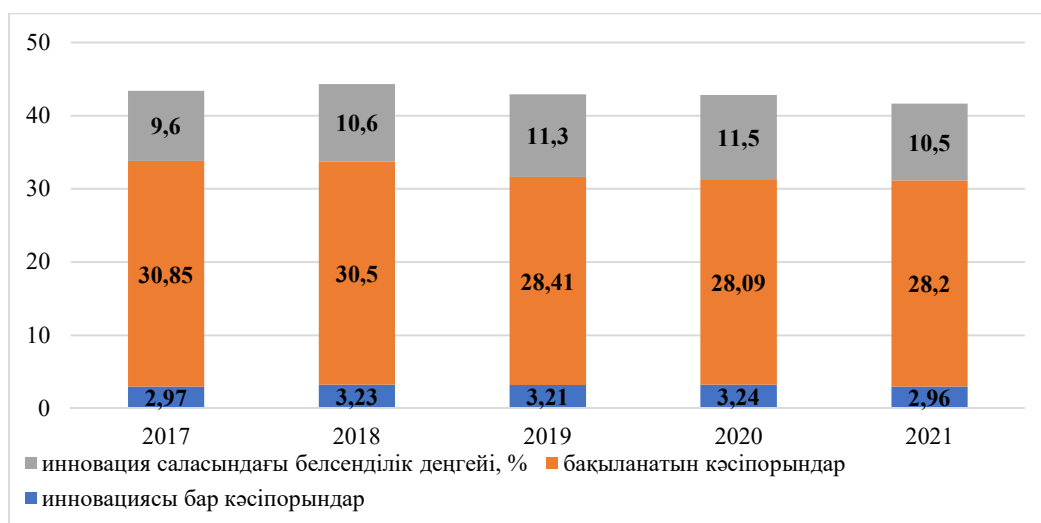

1-сурет. Аймақтар бойынша инновацияларға арналған шығындар туралы мәліметтер, млн. тг.*

* ҚР ҰЭМ Статистика комитетінің деректері бойынша құрастырылған [7]

2021 жылдың басында Қазақстанда жалпы штат саны 22,4 мың қызметкер болатын ҒЗТКЖ жүзеге асыратын 384 ұйым тіркелген. Қызметкерлердің негізгі санын зерттеушілер (17,5 мың адам) құрайды, олардың ішінде 1,7 мың ғылым докторы, 4,4 мың ғылым кандидаты және 0,9 мың PhD докторы бар.

2021 жылдың қорытындысы бойынша ҚР байқалған 28,2 мың кәсіпорынның ішінде инновациялық белсенділік 10,5% - ға (бір жыл бұрынғы 11,3% - ға қарсы) тіркелді, бұл 3,24 мың компания (2-сурет).

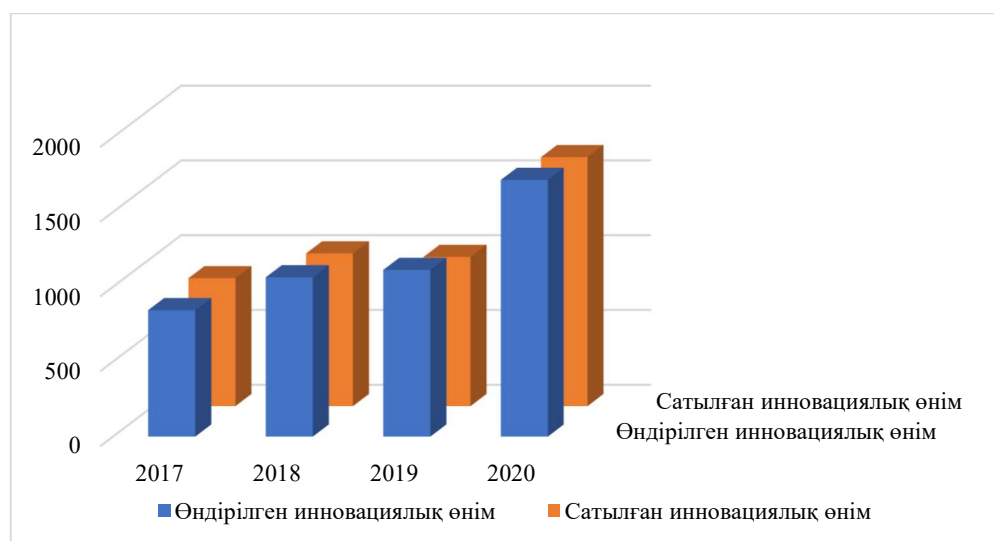
2-сурет. Инновациялардың барлық түрлері бойынша кәсіпорындардың инновациялық белсенділігінің, мың бірлік*

* ҚР ҰЭМ Статистика комитетінің деректері бойынша құрастырылған [7]

ҚР аймақтары арасында инновациялар саласындағы кәсіпорындардың белсенділік деңгейі 5,9%-дан Қостанай облысында 14,3% - ға. Инновациялары бар кәсіпорындардың жоғары үлесі Солтүстік Қазақстан (14,1%) және Жамбыл (13,7%) облыстарында да байқалды.

Салалық бөліністе (59,2%), Денсаулық сақтау (33,3%), сондай-ақ ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер (30,6%) саласында байқалды. Инновациялар саласындағы ең аз белсенді құрылыс саласы болды: инновациялар бақыланатын компаниялардың тек 2,5% - тіркелді. Инновациялық белсенділіктен және қаржылық және сақтандыру қызметінен (6,6%), сондай-ақ автомобильдер мен мотоциклдерді сату мен жөндеуден (7,9%) алыс.

2021 жылы өндірілген инновациялық өнім көлемі 1,44 трлн. тг. – 2020 жылмен салыстырғанда 276,8-ге аз сатылған инновациялық өнім көлемі бір жылда 654,1 млрд. теңгеге қысқарды. және 1,3 трлн құрады. тг. Оның 41,7% – ы нарық үшін жаңа тауарлар мен қызметтер, ал 58,3% – ы ұйымдардың өздері үшін жаңа тауарлар мен қызметтер (3-сурет).

3-сурет. 2017-2021 жылдардағы тауарлар мен қызметтердің инновациялық өнімдерінің көлемі, млрд. тг.*

* ҚР ҰЭМ Статистика комитетінің деректері бойынша құрастырылған [7]

Тұтастай алғанда, қазіргі кезеңде Қазақстанда өнеркәсіптік кәсіпорындарда инновацияларды пайдаланудың төмен деңгейі мен сипатталатын және жалпы аймақтық өнімді құруға инновациялардың салыстырмалы түрде шамалы әсерімен ерекшеленетін өңірлік инновациялық дамуға теңгерімсіздік айқын байқалады деген қорытынды жасауға болады.

Қорытынды. Осылайша, Қазақстанда қазіргі уақытта инновациялық қызмет мониторингіне кәсіпорындардың инновациялық қызметінің шығындары мен нәтижелерін салыстыратын көрсеткіштер енгізілмеген. Инновациялық қызметтің шығындары мен нәтижелерінің көрсеткіштері негізінен тек статистикалық деректерді қамтиды. Бұл кәсіпорындардың инновациялық қызметіне объективті баға беруге мүмкіндік бермейді. Инновациялық қызмет нәтижелері мен шығындарының арақатынасының көрсеткіштері жүйенің инновациялық деңгейін және мемлекеттік қолдаушараларын нақтылау үшін негіз болып табылады. Қазақстанда инновацияларды дамыту мемлекет пен бизнес тарапынан ғылыми-зерттеу жұмыстарын қолдауға, жасғалымдар мен инноваторлар үшін арнайы білім беру бағдарламаларын және олар инновациялық технологияларды әзірлей алатын кеңістіктерді құруға тікелей байланысты [8].

Қолайлы инновациялық орта жас мамандар үшін арнайы жұмыс кеңістігін құруды білдіреді. Мұндай алаңдар технологиялық хабтар, бизнес-инкубаторлар, акселерация орталықтары деп аталады және егер оларда кәсіби қауымдастықтар, стартап-қауымдастықтар қалыптасып, дамып жатса, инновация орталықтарына айналады. Олар көбінесе жергілікті жоғары оқу орындарының студенттері үшін практикалық және зерттеу базасына айналады.

Қазақстан экономикалық дамуды жеделдетуге және экономиканы әртараптандыруға мүмкіндік беретін құрал ретінде инновациялық қызметті жандандыруға айтарлықтай күш салуда. Бастамалар ұлттық инновациялық жүйенің (ФЗЖ) компоненттерін жақсартуға, атап айтқанда, инновациялық

қызметті қолдаудың мемлекеттік институттарын құруға бағытталған. Сондай-ақ, компаниялардың өнімділігін арттыру, инновациялық жүйенің аймақтық ерекшеліктері және инновацияға деген сұраныс сияқты басқа аспектілерге де назар аударылады [9].

Венчурлік капитал және тікелей инвестициялау индустриясын дамыту мемлекеттік инновациялық саясаттың басым бағыттарының бірі және экономика секторларының бәсекеге қабілеттілігін арттырудың қажетті шарты болып табылады. Стартап-жобаларды табысты іске қосу және іске асыру мақсатында Қазақстанда AIFC FintechHub, AstanaHub, TechGarden, QazTechVentures сияқты қаржы институттары мен инновациялық технопарктер құрылды, олар қазірдің өзінде жоғары қызмет нәтижелерін көрсетуде.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Лашкарева О.В. Формирование и развитие региональной инновационной системы: мировой опыт и к // International Journal of Experimental Education. – № 11, 2013. – С. 214-219.
2. Нурланова Н.К. Сценарии инновационного развития регионов Казахстана // Проблемы развития территории. – 2014. – № 4 (72). – С. 82-96.
3. Байзаков С.Б., Бактымбет С.С., Бактымбет А.С., Жуматаева А.К. Оценка состояния человеческого капитала в условиях обеспечения конкурентоспособности страны // Вестник Казахского университета экономики, финансов и международной торговли. – 2019. – № 4. – С. 15-26.
4. Токсанова А.Н. и др. Анализ динамики основных показателей инновационного развития в Республике Казахстан // Вестник Казахского университета экономики, финансов и международной торговли. – 2019. – № 3. – С.22-31.
5. Масленников, М.И. Технологические инновации и их влияние на экономику / М.И. Масленников // Экономика региона. – 2017. – № 4. Том 13. – С. 1221-1235. – ISSN 2072-6414.
6. Электронды ресурсы: https://profit.kz/news/63824/V-rejtinge-po-urovnu-razvitiya-innovacij-Kazahstan-zanyal-79-mesto-iz132/?utm_source=profit.kz&utm_campaign=
7. Статистика // Комитет статистики Министерства национальной экономики Республики Казахстан [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://stat.gov.kz/>.
8. Электронды ресурсы: <https://astanahub.com/ru/article/astana-hub-podvel-itogi-2021-goda?locale=ru>.
9. Отраслевая рамка квалификаций инновационной деятельности // Утверждена решением Отраслевой комиссии по социальному партнерству и регулированию социальных и трудовых отношений отрасли инноваций Протокол № 102-ХТ от 29 июля 2019 года. – 2019. – 37 с.

REFERENCES

1. Lashkareva O.V. Formirovanie i razvitie regional'noj innovacionnoj sistemy: mirovoj opyt i k // International Journal of Experimental Education. – № 11, 2013. – S. 214-219 [in Russian].
2. Nurlanova N.K. Scenarii innovacionnogo razvitija regionov Kazahstana // Problemy razvitija territorii. – 2014. – № 4 (72). – S. 82-96 [in Russian].
3. Bajzakov S.B., Baktymbet S.S., Baktymbet A.S., Zhumataeva A.K. Ocenka sostojanija chelovecheskogo kapitala v uslovijah obespechenija konkurentosposobnosti strany // Vestnik Kazahskogo universiteta jekonomiki, finansov i mezhdunarodnoj trgovli. – 2019. – № 4. – S. 15-26 [in Russian].
4. Toksanova A.N. i dr. Analiz dinamiki osnovnyh pokazatelej innovacionnogo razvitija v Respublike Kazahstan // Vestnik Kazahskogo universiteta jekonomiki, finansov i mezhdunarodnoj trgovli. – 2019. – № 3. – S. 22-31 [in Russian].
5. Maslennikov M.I. Tehnologicheskie innovacii i ih vlijanie na jekonomiku / M.I. Maslennikov // Jekonomika regiona. – 2017. – № 4. Tom 13. – S. 1221-1235. – ISSN 2072-6414 [in Russian].
6. Electronic resource: https://profit.kz/news/63824/V-rejtinge-po-urovnu-razvitiya-innovacij-Kazahstan-zanyal-79-mesto-iz132/?utm_source=profit.kz&utm_campaign=
7. Statistika // Komitet statistiki Ministerstva nacional'noj jekonomiki Respubliki Kazahstan [Jelektronnyj resurs]. – 2021. – URL: <https://stat.gov.kz/> [in Russian].
8. Electronic resource: <https://astanahub.com/ru/article/astana-hub-podvel-itogi-2021-goda?locale=ru>.
9. Otraselevaja ramka kvalifikacij innovacionnoj dejatel'nosti // Utverzhdena resheniem Otraselevoj komissii po social'nomu partnerstvu i regulirovaniju social'nyh i trudovyh otnoshenij otrasli innovacij Protokol №102-HT ot 29 ijulja 2019 goda. – 2019. – 37 s. [in Russian].

Байбашева Г.К., Кайдарова С.Е., Тансыкбаева Г.О., Джунербаев К.Ж.

АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА

Аннотация

Статья посвящена основным вопросам инновационного развития в регионах Казахстана, отмечается сбалансированность инновационного развития в регионах, которая характеризует низкий уровень использования инноваций на промышленных предприятиях и позволяет отметить слабое влияние инноваций на создание валового регионального продукта.

В последнее время к числу факторов экономического развития Казахстана стали относить новые идеи, научные знания, различные сферы жизни общества.

В настоящее время в целях повышения конкурентоспособности страны происходит реорганизация экономики Казахстана, основными факторами которой являются технологические трансформации – преодоление технологической отсталости, освоение современной техники и технологий.

Проведенный анализ инновационной деятельности в регионах Казахстана показал, что на промышленных предприятиях существует дисбаланс в региональном инновационном развитии, характеризующийся низким уровнем использования инноваций и отличающийся относительно незначительным влиянием инноваций на создание валового регионального продукта.

Целью настоящего исследования является проведение анализа показателей, характеризующих инновационную активность регионов Казахстана в 2021 году.

Методической основой исследования послужили фундаментальные труды отечественных и зарубежных ученых по вопросам стратегического управления регионами, программно - целевого управления, регионального развития, инновационного развития, устойчивого развития регионов.

Подходы и инструменты оценки уровня инновационного развития остаются одними из самых обсуждаемых в научном обществе. В настоящее время нет единых подходов к решению этой научной проблемы как на региональном, так и на международном уровне. Как правило, оценка уровня инновационного развития сводится к расчету научно-технологического потенциала, инновационной конкурентоспособности, инвестиционной привлекательности, инновационной активности и инновационной чувствительности.

Казахстан прилагает значительные усилия для ускорения экономического развития и активизации инновационной деятельности как инструмента, позволяющего диверсифицировать экономику. Инициативы направлены на улучшение компонентов национальной инновационной системы, в частности, на создание государственных институтов поддержки инновационной деятельности.

Baybasheva G., Kaidarova S., Tansykbaeva G., Junerbayev K.

ANALYSIS OF INNOVATION ACTIVITY IN KAZAKHSTANI REGIONS

Annotation

The article is devoted to the main issues of innovation development in the regions of Kazakhstan, the balance of innovation development in the regions, which characterizes the low level of innovation in industrial enterprises and allows to note the weak impact of innovation in the creation of gross regional product.

Recently, new ideas, scientific knowledge, various spheres of society have become a factor of economic development of Kazakhstan.

Currently, in order to increase the competitiveness of the country, the economy of Kazakhstan is being reorganized, the main factors of which are technological transformations - overcoming technological backwardness, mastering of modern equipment and technologies.

The analysis of innovation activities in the regions of Kazakhstan has shown that there is an imbalance in the regional innovation development in industrial enterprises, characterized by a low level of use of innovation and characterized by a relatively small impact of innovation on the creation of gross regional product.

The purpose of this study is to analyze the indicators characterizing the innovation activity of the regions of Kazakhstan in 2021.

The methodological basis of the study was the fundamental works of domestic and foreign scientists on the strategic management of regions, program-targeted management, regional development, innovation development, sustainable development of regions.

Approaches and tools to assess the level of innovation development remain one of the most discussed in the scientific society. Currently, there are no unified approaches to this scientific problem at both the regional and international levels. As a rule, the assessment of the level of innovation development is reduced to the calculation of scientific and technological potential, innovation competitiveness, investment attractiveness, innovation activity and innovation sensitivity.

Kazakhstan is making significant efforts to accelerate economic development and enhance innovation as a tool to diversify the economy. Initiatives are aimed at improving the components of the national innovation system, in particular the creation of state institutions to support innovation activities.